

XXI

YIKEMER
MİMARLIK TASARIM MENEN
SAYI 134
KASIM 2014
111

PUNA
YAYIN

Neta Kampüs

Kreatif Mimarlık tasarımı Piri Reis Üniversitesi

Çocuk Sağlığı Merkezi
TAMASSOCIATI

Varyant
ADNAN KAZMAOĞLU MİMARLIK

YAZILARIYLA
KORHAN GÜMÜŞ
LEVENT ŞENTÜRK
OTTO VON BUSCH
SİNAN LOGIE

ATELIER BOW-WOW

EFFEKT

HAYALLERDEN GERÇEKLER SERGİSİ

KERİM KÜRKCÜ

ISSN 1303-9598

11
9 771303 959005

FOTOĞRAFLAR: Cemal Emden, Koleksiyon Mimarlık Arşivi

Neta Kampüs

KREATİF MİMARLIK TASARIMI PİRİ REİS ÜNİVERSİTESİ, DENİZCİLİĞİN KENDİNE HAS KOŞULLARINI VE ÖZELLİKLERİNİ KARADA KONUMLANAN BİR YAPIYA NASIL AKTARILABİLECEĞİNİ ARAŞTIRIYOR. "OLMASI GEREKTİĞİ GİBİ" YAKLAŞIMIYLA TASARLANAN KAMPÜSÜ, KREATİF MİMARLIK'TAN AYDAN VOLKAN İLE KONUŞTUK.

Hülya Ertaş

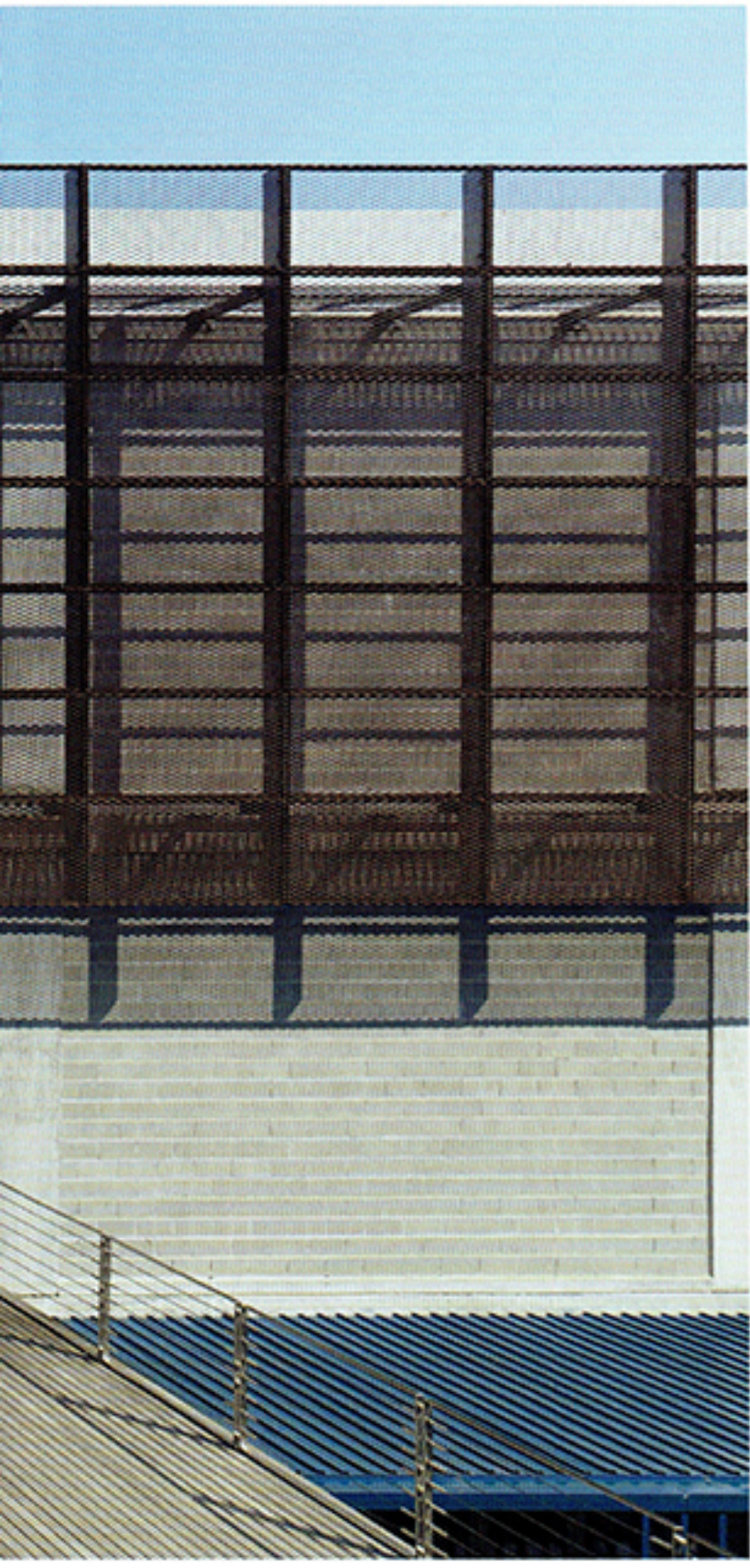
HE: Piri Reis Üniversitesi bir denizcilik okulu. Denizciliğin kendine has koşullarını bu proje kapsamında nasıl ele aldınız?

AYDAN VOLKAN: İşverenimiz Türk Deniz Eğitim Vakfı, yeşil kampüs özelliğinde bir denizcilik üniversitesi yapmak istiyordu. Yaklaşık 20-25 kişiden oluşan TÜDEV mütevelli heyeti, bakıldığında yapının denizcilik üniversitesi olduğunun anlaşılmasını istedi. Biz de bu isteği, kampüsün içinde gezdiğiniz zaman tersanelerden, gemilerin içinden bazı hislerin bulunması şeklinde yorumladık. Gemi ve tersane üretiminde her şey önceden hesaplanır, ben de bu kez

PIRİ REİS ÜNİVERSİTESİ
KREATİF MİMARLIK

elime kalem almadan her şeyi bilmek istedim. Bütün verilerin ilk aşamada ortaya çıktığı, ihtiyaca cevap veren bütüncül bir yaklaşımla projeyi tasarladık. Nasıl ki gerek gemilerin yapımı esnasında gerekse su üzerinde geçirdikleri süreçte her şey netse ve hiçbir fazla öğe kendine bu sistem içinde yer bulamıyorsa biz de projeyi bu doğrultuda çalışmak istedik. "Olmaması gerektiği gibi" olarak tanımladığımız bu yaklaşım, bizim de içini doldurmaktan keyif alacağımız bir tanım haline geldi. Mühendisler, danışmanlar, mimarlar ve işverenle birlikte çalıştığımız üç aylık süreçte çeşitli ana kararları aldık.

Bu kararlardan biri de hangi yeşil bina sertifikasını alacağımızdı. Maliyet ve geri dönüşüm hesaplarını göz önünde bulundurarak BREEAM Çok İyi'yi hedeflediklerini belirttiler. Aslen bunlar denizcilere çok uzak gelen meseleler değil. Bizim yapı sektöründe sürdürülebilir ve yeşil olarak bildiğimiz teknolojiler

GİRİŞ SAYFASINDA
Öğrencilerin sosyal mekanlarını barındıran C Blok

ÖNCEKİ SAYFADA
ÜSTTE: Denize yatay uzanan bloklarla dik kesen
D Bloklarının ilişkisi
ALTTA: C Blok ve etrafındaki kamusal alan

BU SAYFADA
ALTTA: Eğitim birimlerini barındıran A Blok
SAĞDA: Manzaraya hakim konumlanan ve
öğrencilerin sosyal mekanlarını barındıran C Blok

gemi üzerindeki olmazsa olmazlar. Çünkü bir gemi altı ay su üstünde gidiyor; tatlı suyu denizden elde ediyor, enerjisini de kendisi üretmek zorunda. O nedenle yeşil kampüs için yapılan bütün elektronik ve mekanik aksamlar aynı zamanda öğrencilerin laboratuvarı olarak kullanılıyor. Örneğin mühendislik fakültesinde trijenerasyon sisteminin bakımı, bakım ekibi ile birlikte dördüncü sınıf öğrencileri tarafından sağlanıyor. Enerji merkezi tesisin elektriğini üretirken, ısıtma ve soğutmayı da sağlıyor ve bir yandan da mühendislik fakültesindeki öğrenciler için bir laboratuvar oluyor.

HE: Bu "olması gerektiği gibi" yaklaşımınız binanın genel kurgusuna ve detaylarına nasıl aktarıldı?
AV: "Olması gerektiği gibi" kavramı bizi daha brutal bir yapıya götürdü. Çünkü gemide ve tersanede ne kaplama ne de süsleme olur, her şey en doğal halindedir. Tabi öte yandan ahşap asma tavanlar gibi

bazı öğeler süsleme elemanları olarak yorumlanabilir, bizim içinse ana konu orada bir tavan yapma zorunluluğumuz olmasıydı. Çevreci bir bina yaptığımız için FSC özelliğindeki ahşap panel malzemeleri kullandık. Zaten ne kadar doğal malzemeler kullanılırsa yapı o kadar hava alıyor.

Ben 15-20 yıldır yelken yapıyorum. Bu proje üzerinde düşünürken de aklıma denizcilikte kullanılan bir komut olan "neta" geldi. Hava koşulları değişiyorsa ya da başka birtakım sıkıntılar varsa kaptan birdenbire geminin neta edilmesini isteyebilir. Bu teknenin her kısmının düzenli ve emniyetli olması gerektiğine işaret eder. Kaptan neta dediği zaman herkes görev yerine gider, kontrolündeki her şeyi en işlevsel duruma getirir. Bunu düşünürken işverenimizin de bir neta kampüs istiyor olabileceğini düşündük. Onlar da bunu teyit edince, bu doğrultuda ihtiyaç programında işlevlerin ve aralarındaki ilişkilerin net bir şekilde

ortaya koyulmasını amaçladık. İdari bloksa idari blok, eğitim bloğuyse eğitim bloğu olarak hizmet vermeliydi yapılar. Öte yandan brutal yapı anlayışıyla gemicilikteki neta olgusu da denklik gösterdi.

Az önce sözünü ettiğim tersane ve gemiden aktarılmış hisler sadece formla değil, yerleşimle de alakalı olarak kuruldu. Gemilerde bütün strüktür bir ana omurga üzerine kurulur. Bu kampüsün de bir ana omurgası var, karadan girdiğin andan denize ininceye kadar bir ana omurga etrafına sarılı mekanları deneyimliyorsun. Bu ana omurga aynı zamanda da kuzey-güney, aksında olduğu için meydana ve sokakta iyi bir hava dolaşımı sağlıyor. Bütün kampüs projesi esnasında en çok uğraştığım şey, ana omurgadaki üçüncü boyutun nasıl yakalanacağıydı. Modernizmin bazen insan ölçeğinde olmayan bulvarlar, yollar açma tehlikesi olduğu için bunu biraz dert edindim. Her şeyi çok rasyonelleştirme ve

disiplin etme durumundan sakınmayı önemseydiğim için ana bulvar benim için çok mühimdi. Tek şansım arazinin eğimli olmasıydı. Bulvardan meydana inerken her durulan yer/an için farklı bir perspektif tasarladık. Ucunda denizi görüyorsun ama yolda bir sürü hikaye oluyor ve mekanın kendisi de bunların görünür kılınması için aracılık ediyor.

Projede bazı yapılar arasında içeriden geçişler olsa da toprağın üzerinde yapıların hepsi münferit olarak yerleştirildi. Kampüs içinde hareket etmek için bir binadan çıkıp öteki binaya geçmelisin. Bu sayede açık alanların kamusal niteliklerini güçlendirebileceğimizi düşündük. Esasen artık insanın barınacağı mekan sadece kapalı mekan olamaz diye düşünüyoruz. Öte yandan her yerde kablosuz internet var ve bugün tek bir mekana bağımlı değiliz, içeride ve dışarda çalışmak mümkün. Bu da kampüsü canlandırabilecek bir etmen olarak tasarıma dahil edildi.

HE: Eğitimle birlikte denize varan bir kurgusu var okulun. Üniversitedeki yaşam senaryosunu anlatabilir misin?

AV: Üniversite 28 dönümlük bir arazide konumlanıyor. TÜDEV'in bu civarda parça parça almış olduğu arsalarla birlikte çalışacak bir üniversite sistemin ilk aşaması aslında. Bütün tek bir kampüsten ziyade ilçeye yayılmış bir kampüs planlandı. Bu ilk arsada da bir tarafımızda İTÜ Denizcilik Fakültesi, diğer tarafımızda konut bölgesi var. Sahildekiler villa gibi alçak, yukarıdakiler dört-beş katlı apartmanlar halinde görece yüksek yapılar. İlk analiz çalışmaları esnasında bir tekneyle çıkıp yapıların denizden nasıl gözükmelerini istediğimize baktık. Mesela İTÜ'nün dolgu alanı üzerinde yelken formundaki yüksek binanın bence Tuzla silüetine kötü bir etkisi var. Biz de dolgu alanı kullanıyoruz, orayı 25 yıllığına deniz kıyısı eğitimleri için Büyükşehir Belediyesi'nden kiraladık ve arazimizin

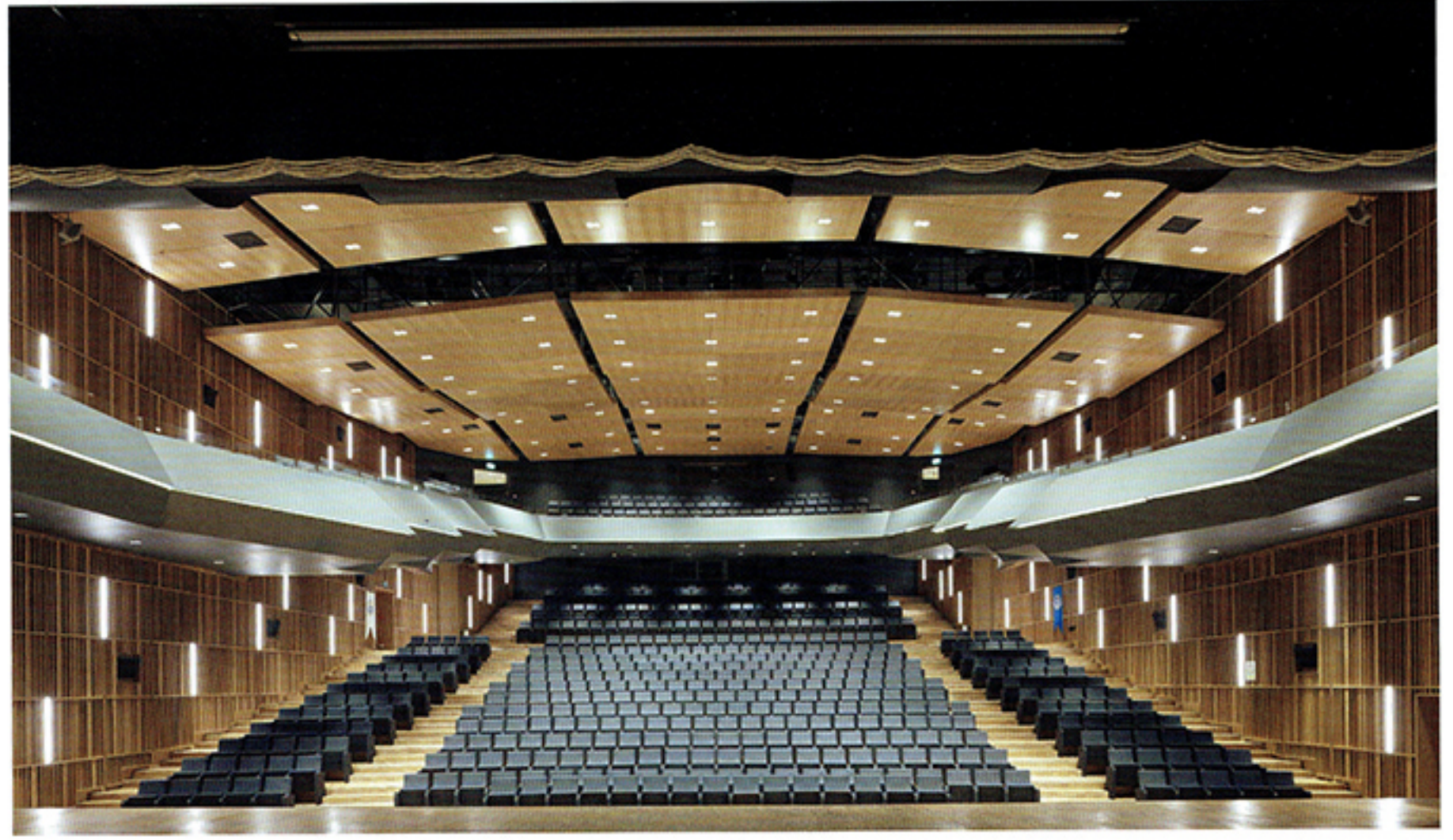
bu dolgu alana yakın beş dönümünü ağaçlandırılacak alan olarak ilan ettik. Bunu da Tuzla Belediyesi'ne bildirdik. Tuzla Belediyesi de bize mahallenin diğer tarafında yaşayanlara Tuzla sahilinde bir uçtan bir uca kadar yürünebileceği sözünü verdiğini söyledi. Biz de yayaların yürünebileceği bir aksı ayırdık, orada oturma alanları da düzenledik. Birilerinin orada yürümesinin bizim için hiç bir sakıncası yok. Sadece bir güvenlik çiti koymak zorundayız ki sahilde yürüyen halkın sahildeki eğitim alanına geçmesi kaynaklı olası güvenlik sıkıntıları için. Güvenlik çiti, görsel olarak hiçbir şeyi kesecek bir durumda da değil.

Kampüs içindeki yaşam senaryosuna gelecek olursak, ana omurga etrafında kurguladığımız sokak fikri, kuzey güney ekseninde ve rüzgar açısından çok işe yarıyor. Çünkü rüzgar gelip de binaların arasında dolaşabiliyor. Binaları mesela denize dik durumda

ÖNCEKİ SAYFADA
Blokların birbirleriyle ilişkileri ve sundukları
malzeme bütünlüğü

BU SAYFADA
SAĞDA: Oditoryum
ALTTA: Kütüphane
ALTTA SAĞDA: Sirkülasyon alanı

KARŞI SAYFADA
Ortak atriya bakan sirkülasyon alanı

koysaydık, meydanları açık lodostan koruyamayacaktık ve dolayısıyla meydanları hiç kimse kullanamayacaktı. Bizim iki kapsamımız vardı. Biri, toprağın üzerinde gün ışığına ve havaya ihtiyacımız olan işlevler biri de 750 kişilik konferans salonu ya da 400 metrekarelik simülasyon odası gibi gün ışığına hiç ihtiyacımız olmayanlar. Arazinin bir ucundan diğerine 17 metrelik kot farkı olması da bu mekanların yerin altına yerleştirilebilmesi için harika bir fırsat sundu. Kampüste ilk karşımıza çıkan yapı olan A Blok eğitime ayrılmış halde, onun önündeki meydana aynı zamanda konferans salonu ve fuayesinin çatısı. Ondan sonra karşılaştığımız B Blok idari kısım ve onun önündeki meydanın altı da kapalı spor salonu. Denize yatay konumlanan en yakın bina da C Blok. Projenin ilk gününden beri hep en iyi mekanlar öğrencilerindir, demiştim. Öğrenciler varsa üniversite var, öğrenciler yoksa üniversite diye bir şey de yok. O nedenle manzaraya

hakim olan bu sosyal bloğun en üst katında kütüphane var. Onun altında bir pasaj içinde dükkanlar ve kafeler var. Bahçe katında da yemekhanesi var. Omurganın karşı aksında da üç tane bloğumuz var: D1, D2, D3. D1 ve D2'de sınıflar ve laboratuvarlar konumlanırken denize yakın olan D3'te de eğitim havuzu yer alıyor.

HE: Malzeme seçimlerinde nasıl bir yol izlediniz?

AV: Denizcilik kanunları, ülkeler üstü olarak oluşturulur, ülkelerin kara sınırlarının belli bir mesafesinin ötesinde denizler üzerinde bir hakkı yoktur. Denizlere dair kanunu da The Loyd ve benzeri kurumlar yapıyor ve 2000'lerin başında dünyadaki hemen hemen bütün ülkelerin imzaladığı bu kanuna göre gemilerin yapımında kullanılan sacların içinde cıva olmamalı. Bu tabii ki gemilerin maliyetini normal saca göre değiştirdiğinden Türkiye ve Çin gibi üretici ülkeler imzalamamış. Biz

malzeme olarak Corten'i içinde cıva bulundurmama özelliğinden ötürü bu noktada keşfettik, Sonrasında Corten hakkında bulduğumuz bir doktora tezinden de öğrendik ki içinde cıva olmadığına Corten sac panel ultraviyole ışığı özellikle sıcak mevsimlerde emiyor ve bu sayede içerdeki mekanik soğutma yüklerini çok azaltıyor. Yani bu cephedeki paneller bir süsleme paneli değil, iç mekanlar için hazırlanmış enerji modeli soğutma yükünü %25 azaltıyor. Kullandığımız her şeyin mutlaka bir işlevsel karşılığının olmasını istedik.

Öte yandan gemilerde her yer ahşap, çünkü statik elektriği alıyor. O nedenle binalar arası geçişlerde kullanılan ve kampüsün kamusal mekanlarını tarifleyen yerlerin zeminlerini ahşap olarak seçtik. Bu büyük bir karardı, ama bu kez de bir sorumlu orman bulmamız gerekiyordu ki maalesef Türkiye'de yok. Dış mekan zemininde kullanılabilen, gerçekten

PROJE ADI: Piri Reis Üniversitesi Ana Kampüs
 PROJE YERİ: Tuzla, İstanbul
 İŞVEREN: Piri Reis Üniversitesi
 PROJELENDİRME SÜRECİ: 2008 - 2010
 İNŞAAT SÜRECİ: 2011 - 2014
 MİMARİ: Kreatif Mimarlık
 TASARIM EKİBİ: Aydan Volkan, Selim Cengiz,
 Ayşegül Kapisız, Onur Arat, Nihat Kalfazade
 STATİK: YBT Yapısal Tasarım - Yusuf Tımbır
 MEKANİK: GN Proje - Gürkan Görgün
 ELEKTRİK: HB Teknik - Hüseyin Gülsoy
 ALTYAPI: Proses Mühendislik - Fazıl Üç
 PEYZAJ: AN Peyzaj Tasarım - Arzu Nuhoglu
 YEŞİL BİNA DANIŞMANI: TURKECO - Duygu Erten
 YANGIN DANIŞMANI: Etik Mühendislik -
 Abdurahman Kılıç
 AKUSTİK DANIŞMANI: Duyal Karagözoglu
 ÇOK AMAÇLI SALON AKUSTİK DANIŞMANI: Türker
 Talayman
 AYDINLATMA DANIŞMANI: ZKLD - Zeki
 Kadirbeyoglu
 PROJE YÖNETİMİ: Alev Akın, Aydan Volkan, Gül
 Erkmen, Erbuğ Bengüler, Hasan Basri Tuğrul,
 Erhan Ilıcalı, Korkmaz Akgül, Hakan Koyuncu,
 Orhan Polat, Gamze İyigün
 YÜKLENİCİ: Sera Yapı

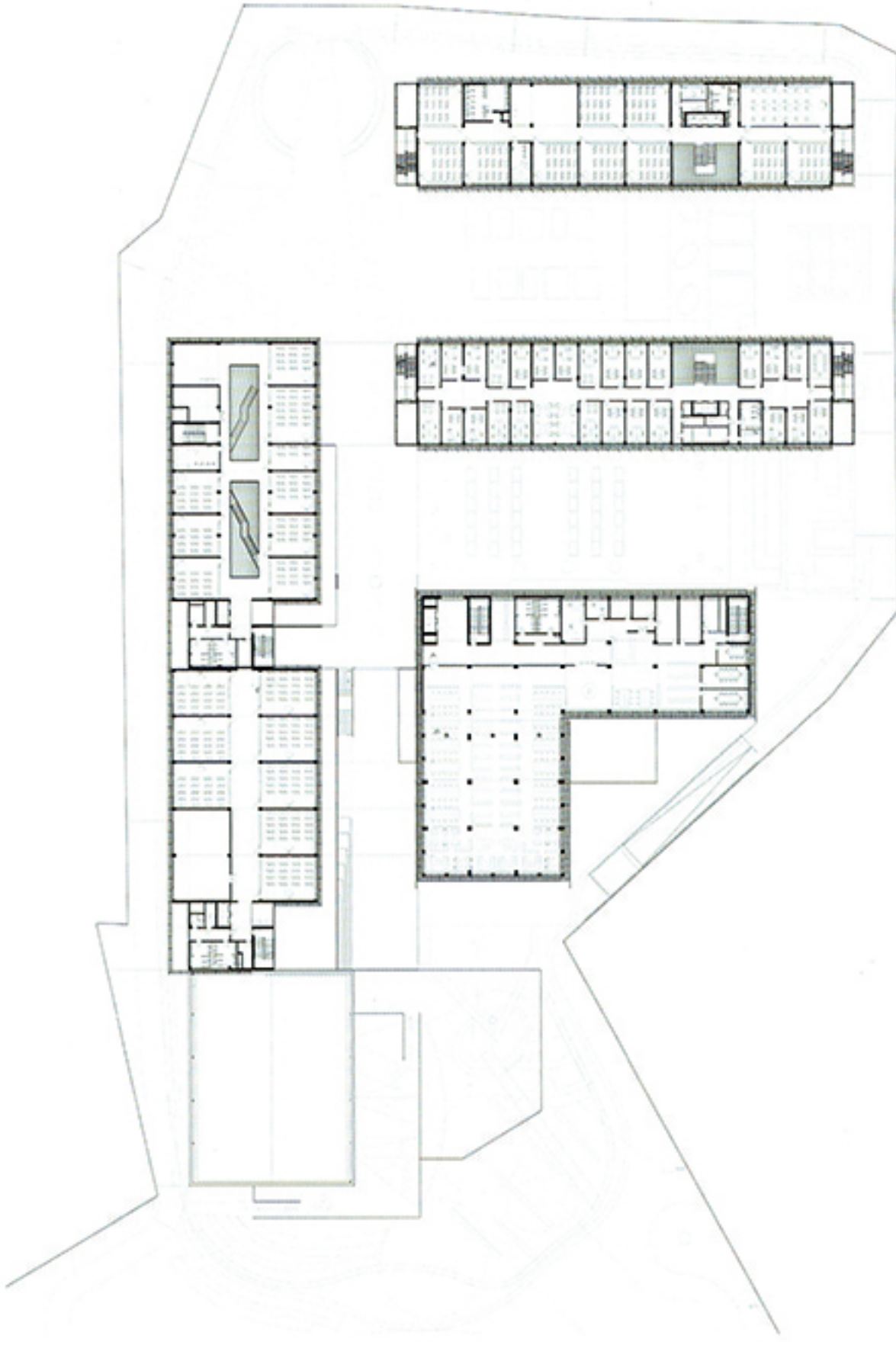
sürdürülebilir ve hiçbir bakıma ihtiyacı olmayan dünyada iki ağaç var. Biri tik, diğeri ipe. Bu ikisi de Güney Amerika ağaçları. Tik çok maliyetli olduğu için onu kullanmaya hiç niyetimiz olmadı. İpenin sertlik derecesi onunla aynı ve ucuz olduğu için gemilerde de artık ipe kullanılıyor. Ben malzemeyi ilk Dominique Perrault'nun Nationale Bibliotheque'inde görmüştüm. Bence cesur bir hareketti. Brezilya'dan gelen ahşap için sertifika sisteminin gereklilikleri dolayısıyla birtakım standart belgelerinin ve sorumlu ormana, hatta malzemeyi işleyen fabrikanın da sürdürülebilir olduğuna dair belgelerin ibra edilmesi gerekiyordu. Bütün ağır koşulların hepsi harfiyen yapıldı. Yeşil bina sertifikası bize yeni bir şey söylemiyor. Unuttuğumuz şeyleri hatırlatıyor. Mimarlıkta da öyle bence. İyi bir mimarlık ürünü, mimarlığın temel ilkelerine uygunsuz zaten yeşil bir binadır. Rüzgara, gün ışığına, yapı bileşenlerine hassas yaklaşıyor,

bütün izolasyon detaylarını iyi çözüyor, mekanik-elektrik sistemlerine uygun hacimler yaratıyorsan zaten o iyi bir mimarlıktır.

HE: Evet ama belki bu sertifika süreci, mimarın normalde tek başına geçirdiği birtakım aşamaları diğer paydaşlarla, projenin içindeki insanlarla birlikte geçirmesi ve paylaşması için iyi bir araç olabilir.

AV: Bu süreç sadece bizim değil, mühendislerin de çok işine yaradı. Mühendisliğin temel ilkesi ekonomik olmak, ekonomik bir teknoloji yaratmaktır ve bu demek değildir ki en ucuza mal edilecek. Bazı sistemlerin yatırım maliyetleri yüksek olsa da işletirken ekonomik olduklarını mühendisler bilseler de bunu işverenlere anlatmakta çok zorluk çekerlerdi. Şimdiye yeşil bina sertifikası bunda bir kolaylık sağladı. Çünkü bizimki gibi bilinçli işverenler dışında bunu sadece bir pazarlama enstrümanı olarak kullananlar bile bu tip nitelikleri kabul ediyor.

Yine de yeşil bina sertifikaları esasen bir konudaki bir boşluğu doldurmak üzerine girdiler. Dünyadaki müthiş nüfus artışı ve kapitalizmin getirdiği müthiş tüketim artık kontrol edilemez durumda ve bundan geri döndürmek de zor. Mevcut koşullar içinde daha duyarlı yapılar fikriyle gündeme geldi sertifikalar da. Belki de bu nedenle benim en çok eksik bulduğum nokta, tüm bu sertifikaların tamamen kurumlara oynaması. Sertifika süreçlerinde rol alanlar bina yatırımcılarıyla görüşerek onları ikna etmeye çalışıyorlar ama hala sokaktaki insanlarla bir iletişimleri yok. En büyük handikapları da bu. Kurumlara gidip yeşil binalar yapmaktansa o binalarda yaşayacakları bilinçlendirip onların böyle bir talebi yaratmasını sağlamaları gerek. Sürdürülebilirliği yaşayanların talebi sonucunda hayata geçirmediğiniz sürece, sadece moda olarak algılanmaya mahkum.

± 0.00 KOTU PLANI

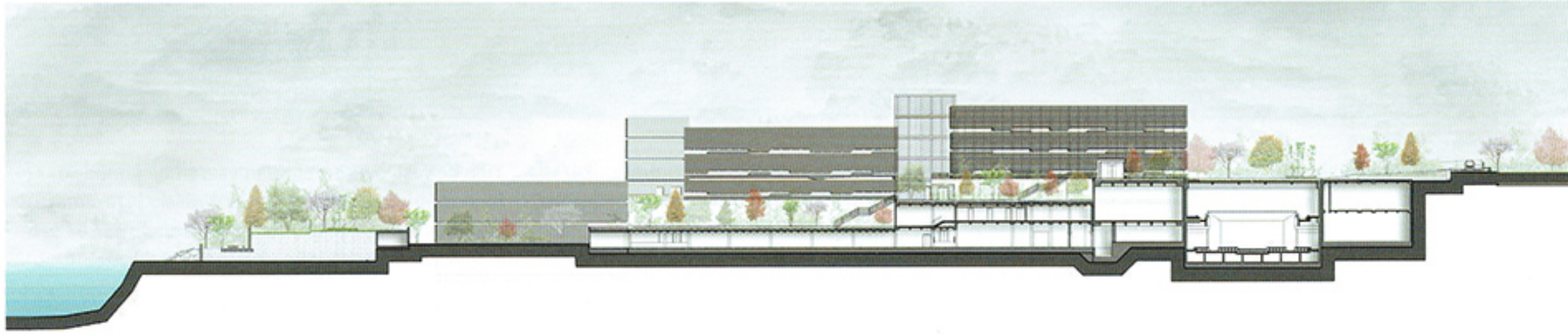
SELİM CENGİÇ
1971 yılında İstanbul'da doğdu. 1989 yılında Nişantaşı Anadolu Lisesi'ni, 1994'de İstanbul Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü'nü bitirdi. Eğitimi süresince Tabanlıoğlu Mimarlık, Arolat Mimarlık, Tekno İnşaat ve Ertem Ertunga Mimarlık'ta çalıştı. 1995 yılından beri çalışmalarını kurucusu olduğu Kreatif Mimarlık'ta sürdürüyor.

AYDAN VOLKAN
1969'da İstanbul'da doğdu. 1992'de İstanbul Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü'nü bitirdi. 1995 yılına kadar Ertem Ertunga Mimarlık'ta çalıştı. 1996 yılından beri Kreatif Mimarlık'ta çalışmalarını sürdürmekte olan Volkan aynı zamanda İstanbul Serbest Mimarlar Derneği yönetim kurulu üyesi.

VAZİYET PLANI

KESİT

